

Dr. Zeynep KURTOĞLU YENİPİNAR

**ANTLAŞMALARIN YORUMLANMASI
BAĞLAMINDA ULUSLARARASI YATIRIM
HUKUKU VE HUKUKUN PARÇALANMASI**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	VII
ÖNSÖZ	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI YATIRIM HUKUKUNUN

KAYNAKLARI VE ULUSLARARASI YATIRIM

ANTLAŞMALARI

I. ULUSLARARASI YATIRIM HUKUKUNUN KAYNAKLARINA GİRİŞ	11
II. GENEL OLARAK YATIRIM ANTLAŞMALARI	16
A. Tarihsel Bakış.....	16
B. Uluslararası Yatırım Antlaşmalarının Hukuki Niteliği ve Türleri.....	20
1. Genel Olarak Antlaşmalar	20
a. Uluslararası Yatırım Antlaşmaları.....	24
b. İki Taraflı Yatırım Antlaşmaları.....	26
c. Yeni Nesil İki Taraflı Yatırım Antlaşmaları	30
C. İki Taraflı Yatırım Antlaşmalarının Yapısı	32
a. Antlaşmanın Başlığı ve Giriş Bölümü.....	33
b. Tanımlar ve Kapsam	36
c. Yabancı Yatırımların ve Yatırımcıların Giriş ve Kabul Koşulları.....	41
d. Yabancı Yatırımlara ve Yatırımcılara Yönelik Genel Muamele Standartları.....	44

(1) Ulusal Muamele, Ayrımcılık Yapmama ve En Çok Gözetilen Ulus Muamelesi İlkeleri	46
(2) Adil ve Hakkaniyetli Muamele İlkesi.....	52
(3) Tam Koruma ve Güvenlik İlkesi.....	55
e. Sermaye Transferleri.....	56
f. Kamulaştırma.....	57
g. Silahlı Çatışmalar ve İç Kargaşalardan Kaynaklanan Kayıplar	61
h. İstisnalar, Değişiklikler ve Fesih	63
i. Uyuşmazlıkların Çözümü.....	64
D. Çok Taraflı Bölgesel Yatırım Antlaşmaları	65
a. Amerika Birleşik Devletleri- Birleşik Meksika Devletleri- Kanada Antlaşması	67
b. Güney Doğu Asya Ülkeleri Birliği Kapsamlı Yatırım Antlaşması.....	69
c. Kapsamlı ve Aşamalı Trans Pasifik Ortaklığı Antlaşması...70	
d. Dünya Ticaret Örgütü ve Bağlantılı Antlaşmalar.....	71
e. Diğer Bölgesel Çok Taraflı Yatırım Antlaşmaları	73
E. Sektörel Yatırım Antlaşması Olarak Enerji Şartı Antlaşması.....	74
F. Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi.....	76
G. Yatırım Sözleşmeleri.....	76
H. Çok Taraflı Yatırım Antlaşması	78
III. ULUSLARARASI TEAMÜL (ÖRF-ADET) HUKUKU.....	80
IV. ULUSLARARASI HUKUKUN GENEL İLKELERİ.....	88
V. YARGI KARARLARI.....	93
VI. YAZARLARIN ÖĞRETİLERİ (DOKTRİN).....	98
VII. YUMUŞAK HUKUK (SOFT LAW)	100

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI ANTLAŞMALARIN YORUMUNA İLİŞKİN GENEL KURALLAR VE ULUSLARARASI YATIRIM ANTLAŞMALARININ YORUMLANMASI

I.	ULUSLARARASI HUKUKTA YORUM.....	107
A.	Genel Olarak Yorum	107
B.	Uluslararası Hukukta Yorum Faaliyeti.....	109
C.	Antlaşmaların Yorumu ve Uygulanması.....	113
D.	Uluslararası Hukukta Benimsenen Yorum Yöntemleri	117
1.	Metinsel Yorum	118
2.	Sistematik (Bağlamsal) Yorum	120
3.	Amaçsal (Teleolojik) Yorum Metodu	123
4.	Tarihsel Yorum Metodu	124
E.	Diğer Yorum Yöntemleri	126
1.	Hukukta Diğer Yorum Yöntemleri ve Uluslararası Hukuktaki Görünümü	126
a.	Dar Yorum ve Geniş Yorum	126
(1)	Benzetme (Kıyas) Yoluyla Yorum.....	128
(2)	Bir Tarafın Lehine Yorum	128
(3)	Aksiyle Kanıtlama Yoluyla Yorum	129
b.	Evrimsel Yorumlama.....	130
c.	Otantik Yorum	131
F.	Uluslararası Hukukta Antlaşmaların Yorumuna İlişkin Temel İlkeler	134
G.	Uluslararası Hukuk Bağlamında Yorum Yöntemlerine İlişkin Genel Değerlendirme	135
II.	VİYANA ANTLAŞMALAR HUKUKU SÖZLEŞMESİ'NE GÖRE ANTLAŞMALARIN YORUMU	136
A.	Genel Olarak.....	136
B.	Uluslararası Hukuktaki Yorumla İlişkin Kuralların Tarihsel Gelişimi.....	137

C. Yorumla İlişkin Viyana Kurallarının Mahiyeti ve Bağlayıcılığı ...	141
D. Yorumla İlişkin Viyana Kurallarının Sistematiği ve Bir Bütün Halinde Uygulanması Gerekliliği	143
E. Yorumla İlişkin Viyana Kurallarının Uluslararası Yatırım Antlaşmalarına Uygulanabilirliği.....	144
III. ULUSLARARASI ANTLAŞMALARININ YORUMUNA İLİŞKİN	
GENEL KURAL	146
A. Genel Olarak.....	147
1. VAHS 31(1) Madde – Genel Kural.....	150
a. Antlaşma	151
b. Antlaşma Metni	153
c. İyi Niyet.....	156
d. Etkililik İlkesi.....	161
e. Olağan (Alelade) Anlam.....	163
f. Bağlam	172
g. Konu ve Amaç.....	177
2. VAHS 31(2). Madde	181
a. VAHS 31(2). Madde - Önsöz (Giriş) ve Ekler	182
(1) Önsöz (Giriş)	182
(2) Ekler	185
b. VAHS 31(2)(a) Maddesi - Antlaşmanın Sonuçlandırılmasıyla Bağlantılı Antlaşmalar ve Belgeler	187
c. VAHS 31(2)(b) Maddesi – Antlaşmanın Akdedilmesi ile Bağlantılı Belge.....	191
3. VAHS 31(3). Maddesi	193
a. VAHS 31(3). Maddesi (a) ve (b) Bentleri	195
b. VAHS 31(3)(c) Maddesi ve Sistemik Uyumlaştırma İlkesi.....	198
4. VAHS 31(4). Maddesi – Taraflarca Amaçlanan Özel Anlamlar.....	205
5. VAHS 32. Madde – Tamamlayıcı Yorum Araçları.....	208

a.	VAHS 32. Madde’de Açıklanan Tamamlayıcı Yorum Araçları	209
(1)	Hazırlık Çalışmaları	209
(2)	Antlaşmanın Akdedilme Koşulları.....	211
(3)	Diğer Tamamlayıcı Araçlar	212
b.	VAHS Tarafından Belirlenen Yorumlama Faaliyetinde Tamamlayıcı Araçların Yeri	212
c.	Tamamlayıcı Yorum Araçlarının İşlevi.....	213
(1)	Anlamın Teyit Edilmesi	214
(2)	Anlamın Belirlenmesi	214
IV.	ULUSLARARASI YATIRIM ANTLAŞMALARININ YORUMUNDAKİ TUTARSIZLIKLAR.....	215
A.	Genel Olarak.....	215
B.	Adil ve Hakkaniyetli Muamele Standardı ve Bu Standardın Yorumlanmasında Karşılaşılan Problemler	220
1.	Adil ve Hakkaniyetli Muamele Standardının Tanımı.....	220
2.	Adil ve Hakkaniyetli Muamele Standardının Formüle Edilişi	223
3.	Adil ve Hakkaniyetli Muamele Standardının Kapsamı	227
4.	Adil ve Hakkaniyetli Muamele Standardının Yorumu.....	231
C.	En Çok Gözetilen Ulus Standardı ve Bu Standardın Yorumlanmasında Karşılaşılan Problemler	240
1.	En Çok Gözetilen Ulus Standardının Tanımı ve Kapsamı	241
2.	En Çok Gözetilen Ulus Standardının Formüle Edilişi	242
3.	En Çok Gözetilen Ulus Muamelesi Standardının Yorumu....	245

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ULUSLARARASI HUKUKTA PARÇALANMA
VE YATIRIM HUKUKUNDAKİ YORUM
SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ

I.	ULUSLARARASI HUKUKTA PARÇALANMA VE ULUSLARARASI YATIRIM HUKUKU REJİMİ.....	253
A.	Uluslararası Hukukta Parçalanma.....	253
B.	Uluslararası Hukukta Parçalanma Olgusunun Yatırım Hukuku'ndaki Tezahürü.....	259
C.	Bir Rejim Olarak Uluslararası Yatırım Hukuku	267
1.	Giriş.....	267
a.	Rejim Türleri.....	269
b.	Rejimin Unsurları ve Yatırım Hukuku Açısından Değerlendirilmesi.....	271
(1)	İlkeler	271
(2)	Normlar	273
(3)	Kurallar	273
(4)	Karar Alma Süreçleri.....	274
c.	Uluslararası Yatırım Hukukunun Kendine Has Bir Rejim Olarak Değerlendirilmesi ve Bunun Sonuçları	276
II.	ULUSLARARASI YATIRIM HUKUKUNUN YORUMUNDA ULUSLARARASI HUKUKUN DİĞER REJİMLERİNİN ROLÜ.....	283
A.	Kamu Yararı Tanımı ve Kapsamı	286
1.	Devletin Düzenleme Yapma Yetkisinin Yatırım Antlaşmalarında Görünüş Biçimleri.....	290
B.	Uluslararası Hukukun Diğer Rejimlerinin Yatırım Hukuku Rejimi ile Etkileşimi	301
1.	Çevrenin Korunması ve Uluslararası Yatırım Hukuku	301
a.	Yatırım Antlaşmalarında Çevre Hukukuna İlişkin Çıkarlar	303
b.	Yatırım Tahkiminde Çevre Hukukuna İlişkin Çıkarlar....	309

c. Karşı Dava Olarak Çevrenin Korunmasına İlişkin Talepler	319
2. Sürdürülebilir Kalkınma ve Uluslararası Yatırım Hukuku	323
a. Giriş.....	323
b. Yatırım Hukukunda Sürdürülebilir Kalkınma	329
c. Uluslararası Yatırım Antlaşmalarında Sürdürülebilir Kalkınma	330
(1) Giriş Bölümleri	334
(2) Maddi Hükümler	337
d. Uluslararası Yatırım Tahkiminde Sürdürülebilir Kalkınma	342
3. İnsan Hakları Hukuku ve Uluslararası Yatırım Hukuku	344
a. Giriş.....	344
b. Uluslararası Yatırım Hukuku ile İlişkili İnsan Hakları.....	347
c. Uluslararası Yatırım Antlaşmalarında İnsan Hakları	350
d. Uluslararası Yatırım Tahkiminde İnsan Hakları	354
(1) Doğrudan Uygulama	360
(2) Dolaylı Uygulama.....	361
(3) AIHM İçtihadında Benimsenen Takdir Marjı İlkesi ve Ölçülülük İlkelerinin Yatırım Tahkiminde Uygulanması.....	364
III. YATIRIM HUKUKUNDAKİ PARÇALANMA SORUNUNA YORUM İLE GETİRİLEBİLECEK ÇÖZÜMLER	368
A. VAHS 31(3)(c) Maddesi ve Sistemik Uyumlaştırma İlkesi.....	369
B. Evrimsel Yorumlama	377
C. Yorumda Etkililik İlkesi	380
SONUÇ	385
KAYNAKÇA.....	391